

Overweging 14 augustus 2016

De tekenen van de tijd, het juiste moment

Lezingen: Jeremia 23, 23-29; psalm 82; Hebreeën 11, 17-29; Lucas 12, 49-56. Wanneer we teksten van en over Jezus lezen, horen we graag mooie en fijne dingen waar we wat aan hebben. Wondertekenen, bevrijdende woorden, richtingwijzers, bemoediging, inspiratie. Minder aardige dingen, die niet goed bij ons beeld van Jezus passen, willen we graag een beetje vergoelijken of wegmoffelen. Dat zouden we misschien ook wel met deze evangelietekst willen doen.

Het is een wat ongemakkelijke tekst. In een wereld vol terrorisme en religieus geweld hebben we geen behoefte aan iemand die vuur komt brengen en verdeeldheid. Dat hebben we al genoeg. Op het niveau van de tekst moeten we dit soort passages afwijzen. Ze zijn een gemakkelijke aanleiding voor verkeerde toepassingen op godsdienstig en maatschappelijk vlak. Toch willen we proberen de tekst in relatie tot de andere lezingen te verstaan waarbij mijn opmerkingen over de letterlijke betekenis onverkort blijven staan.

In het lectionarium wordt dit evangeliegedeelte in het kader van de echte profetie geplaatst en van de geloofskeuze. Zoals we weten zijn profetische teksten vaak fors aangezet en ongenueanceerd. Zij hebben de bedoeling de toehoorders wakker te schudden en tot een keuze te brengen. Vóór het verbond of tegen, vóór God of tegen God, omkeren of op de verkeerde weg blijven. Er is daarbij geen derde weg. Vaak spreken profeten op momenten waar het erop aan komt. Wanneer het water al aan de lippen staat, op de rand van de ondergang of zelfs eroverheen, in ballingschap en onder vreemde overheersing. Allemaal situaties die niet uitnodigen tot nuance. Geen gezeur, geen ja-maars: keuze maken. Profetische uitspraken en het maken van een keuze gaan vaak hand in hand. In de Schrift is die keuze natuurlijk altijd een geloofskeuze. Dat die niet altijd gemakkelijk is, bewijzen de voorbeelden die in de tweede lezing uit de Hebreeënbrieff zijn aangehaald. De keuze van Abraham om zijn beloofde zoon en drager van zijn toekomst Izaak te offeren, van Mozes om vanuit zijn positie aan het Egyptische hof voor zijn volk te kiezen.

In onze tijd is er een toename van christelijke martelaren, mensen die ernstig vervolgd worden omwille van hun overtuiging. Niet alleen in Irak en Syrië en Saudi Arabië. Maar ook in Nigeria, Kenia en Somalië dat Noord Korea in het vervolgen van christenen naar de kroon steekt.

Wanneer je weet dat een keuze die je maakt zou leiden tot diepe verdeeldheid, zou je die keuze misschien niet moeten maken. Omwille van de eenheid in de gemeenschap, het gezin, de familie. Maar er zijn keuzes waar je niet om heen kunt. Ook al leggen zij bij de betrokkenen een verdeeldheid bloot op het niveau van de levensovertuiging en levensinrichting. Niet dat je in de keuzes die je maakt dan de verdeeldheid of de confrontatie zoekt, maar zoals bij christenen in een fundamentalistische moslimomgeving, is het feit dat zij als christen leven voor de ander een gruwel en aanstootgevend en een reden om hen te vervolgen of heftig te discrimineren. Dat is nog iets anders dan dat de confrontatie bewust gezocht is.

In het geval van de evangelietekst moeten we in gedachten meenemen dat deze geschreven is vanuit een situatie van verdeeldheid en zelfs uitsluiting van christengelovige Joden uit de synagogen. En ook tegen de achtergrond van een zekere urgentie. Men meende dat de wederkomst van Christus, en daarmee de messiaanse tijd,

aanstaande zou zijn. Terugblikkend op het leven en het optreden van Jezus geeft de schrijver de woorden van Jezus met terugwerkende kracht deze profetische gestrengheid. We moeten dat dus lezen in het kader van de verwachting der eindtijd met de bijbehorende beelden, van vuur-strijd-verdeeldheid-noodzakelijke keuze. Maar ook in het licht van de spoedige vestiging van het Godsrijk, het aanbreken van het messiaanse tijdperk, de komende wereld. De boodschap waarmee de leerlingen in het evangelie op weg worden gestuurd, is juist de verkondiging van de nabijheid van het koninkrijk der hemelen. Die nabijheid werd niet alleen spiritueel verstaan, maar ook historisch chronologisch. Op die komst, die adventus, waar geen ontkomen aan is, moet iedere christengelovige zich voorbereiden. Geen lauwheid, geen halfheid. De tijd is vol. Nu moet men kiezen.

Die tijdsurgentie in historische zin hebben wij verloren, wij wachten immers al zo lang. Maar het andere, meer ethisch-spirituele aspect van urgentie hebben we daarmee, lijkt het wel, ook uit het oog verloren. Maimonides zegt in *Dertien principes van het Joodse geloof*: "Ik geloof met een onwankelbaar geloof in de komst van de Messias, en ook al laat hij op zich wachten, ik verwacht hem elke dag". Het verwoordt zijn beleving van het 12e beginsel: "Ik geloof in de komst van de Messias en het messiaanse tijdperk". Maimonides, zoon van Maimon, ook wel Rambam, rabbi mosjé ben maimon, genoemd, is met Rasji wel de grootste joodse geleerde van de middeleeuwen (Cordoba 1135-1204 bij Cairo. Begraven in Tiberias (Israel)). Door dit geloof in de komst van de Messias blijft het op-handen-zijn van het rijk der hemelen intact, met alle consequenties vandien, zonder er een tijdstip aan te koppelen. Leven alsof de Messias iedere dag kan komen, of iedere dag leven alsof de Messias kan komen. Zo'n geloof verandert ons zicht op de tijd.

In die richting wil ik de laatste zin van de evangelietekst ook verstaan. Daar staat: "waarom verstaat ge deze tijd dan niet?" Daarvóór wordt gezegd hoe mensen de tekenen aan de lucht wel kunnen interpreteren, maar niet zien wat er in de lucht hangt met betrekking tot de Messias. Zij zien niet wat er in Jezus aan de orde is. Hij is immers het rijk der hemelen. In Hem is het nabijgekomen. Het is menselijke werkelijkheid geworden. Vanuit de eeuwige werkelijkheid van God is Hij tot onze werkelijkheid geworden. Vanuit het altijd nu van God in het nu van mensen. Daarmee is het rijk der hemelen een werkelijkheid die geschiedt. Niet een object, of doel, van geschiedenis. Niet iets waar de geschiedenis zich op toelegt. Het rijk der hemelen is niet de voltooiing van de geschiedenis. Het is de vervulling en de bedoeling van wat geschiedt. Met andere woorden het is genesis, wording, schepping. Het rijk der hemelen, het messiaanse leven is het herstel van de geschapen wereld.

De tijd verstaan is haar zien als de ruimte en mogelijkheid om er het hemelrijk in zichtbaar te maken. Elk moment heeft die mogelijkheid, want heel onze tijd staat in het teken van zijn bedoeling. Niet van zijn doel dus, gezien als een lijnvormig traject met een finish aan het eind, maar als mogelijkheid aan de mens gegeven tot openbaring van Gods bedoeling met de schepping. Die mogelijkheid kan ieder moment worden gerealiseerd. Het is geen proces, zoals onder het vooruitgangsgeloof nog wel eens werd en wordt gedacht. Ten diepste blijft het een geschonken werkelijkheid en niet een maakbare werkelijkheid. Maar het vraagt wel de menselijke inzet en inspanning, want zonder een menselijke toeleg op het rijk der hemelen wordt het nergens aan het licht gebracht. Ons verlangen naar de vervulde komende wereld doet ons leven alsof we er al wonen. We gedragen ons als nieuwe mensen. Misschien wekken we daardoor weerstand

op, maar we zoeken niet de verdeeldheid, daarentegen de eenheid van het mensengeslacht. We willen inwoners zijn van het rijk en daarom maken we het zichtbaar in onze handel en wandel. Ons vuur is niet een verterend vuur, maar een inspirerend vuur.

Het koninkrijk is niet van morgen, en ook niet echt van "stil maar wacht maar, alles wordt nieuw". Het is een actief wachten en verwachten en dienovereenkomstig handelen. Wie iets moois verwacht, verheugt zich nu al en gedraagt zich als had hij het reeds. Zo is het ook met de komende wereld. Het is niet 'eens en ooit' komend, maar 'altijd' komend. En het is daar waar God wordt gedaan. Geloven is een vorm van actief wachten en ernaar leven. In die zin is het ook profetisch, want waar God zichtbaar wordt in en door mensen is profetie, want de bedoeling van de schepping wordt erin onthuld. Elk moment dat we voorbij laten gaan zonder die bedoeling waarin we zeggen te geloven, zichtbaar te maken, stelt de komende wereld op afstand. Elke gelegenheid die we te baat nemen, brengt het nabij. Dat is het absolute en urgente karakter van de tijd, er is geen moment te verliezen dat niet onomkeerbaar is. Gelukkig hangt het niet alleen van ons af. Amen.